

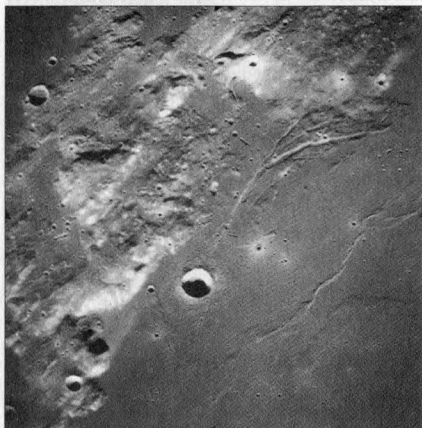
Júniusi szimultán

A szimultán észleléseknek mindig csodálatos a hangulatuk, még akkor is, ha a velünk egy időben észlelő társunk valójában a térben távol van. Ilyenkor talán egy kicsit alaposabban dolgozunk, jobban odafigyelünk az apró részletekre is. Főleg, ha még webkamerás észlelés is készül. A most bemutatandó június 10-i szimultán észlelésnél sajnos nem készült digitális felvétel, aminek oka a Hold alacsony deklinációjában és a közepes légköri nyugodtságban keresendő. Most csak két észlelő vett részt az akcióban: Kárpáti Ádám Törökbálinton vetette be jó kis 100/1000-es TAL refraktorát, e sorok írója pedig a Polaris Csillagvizsgáló 250/1250-es Dobsonjával fogta vattatóra a kiszemelt célpontot. Ez most a Mare Serenitatis délnyugati szélén fekvő Sulpicius Gallus-kráter és a tőle nyugatra húzódó rianás volt.

A Sulpicius Gallus-kráter egy 12 km-es, tál alakú kráter, közvetlenül a Montes Haemus lábánál. A kráter holdi értelemben véve fiatal, legfeljebb 1,1 milliárd éves, vagyis már a kopernikuszi érában született. Mélysége a kráter peremétől számítva 2160 m. A kráternél sokkal idősebb a Rimae Sulpicius Gallus, melynek kora legalább 3,2 milliárd év, azaz az imbriumi korszakra tehető a keletkezése. A rianás nagyjából párhuzamosan fut a Montes Haemus vonulatával és a közepénél több részre hasad.

Vajon mit fog mutatni a távcső mindebből? – tettük fel magunknak a kérdést június 10-én. Nézzük az észleléseket! A két rajz jól összevethető egymással, dacára annak, hogy különböző átmérőjű műszereket használtunk. Mindketten láttuk a rianás több ágra hasadását, de Ádám is és én is csak két ágot pillantottunk meg. A rianás közvetlen közelében húzódó kisebb hegyeket és dombokat is hasonlóan rajzoltuk.

Az Apollo 17 legénysége egy fantasztikus fényképet készített erről a területről 1972-

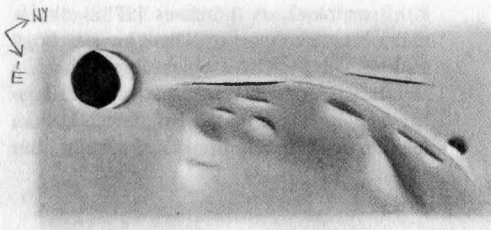
Az Apollo 17 felvétele az észlelt területről

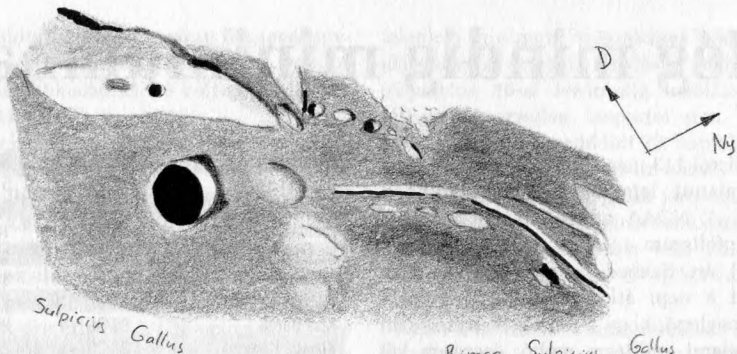
ben, bár egy kicsit más perspektívából, mint ahogyan az a Földről látható...

Sulpicius Gallus-kráter és Rimae Sulpicius Gallus

2008.06.10. 18:55–19:05, 19:30–19:37 UT, 100/1000 refraktor, S: 6–7, T: 5, Colongitudo: 355,5°

200x: A Sulpicius Gallus éppen a Montes Haemus lábánál található. Kerek kráter, csak az északnyugati sáncfal van megvilágítva. Északnyugatra indul a krátertől a Rimae Sulpicius Gallus, amely hosszan kivehető. Láthatósága tág határok között változik, a kráter felőli vége egészen nehezen látszik. Északra tőle több kisebb hegy látható, a kráter mellett pedig egy nagy lapos domb is látszik, a térkép nem jelöli. A rianás szétágazik, a mellékág csak nehezen látható

és csak rövid szakaszon követhető. Itt, a szétágazásnál kanyarodik a főág észak felé. A rianás északi végét kettészeli egy kisebb hegy. (Kárpáti Ádám)

2008.06.10. 19:05–19:35 UT, 250/1250 Newton, S: 6, T: 3, Colongitudo: 355,4°

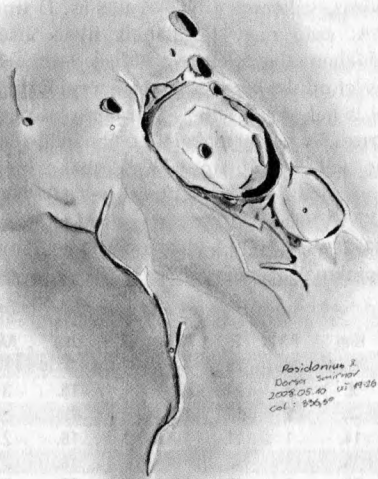
240x: A Sulpicius Gallus-kráter egy viszonylag jelentéktelen, 12 km-es kráter a Mare Serenitatis délnyugati szélén. Belsejének nagy részét még kitölti a koromfekete árnyék és a kráter által vetett árnyék is jól látható, bár ez utóbbi már eléggé rövid. A krátertől nyugatra húzódó Sulpicius Gallus-rianás kitűnően látszik, teljes hosszában. A rianás keleti szakasza kb. 20 kilométerig egyenesen fut délkelet/északnyugati irányban, majd nagy ívben északra fordul. Itt a rianás elágazik, és a főág egy kissé kiszélesedik. A mellékág, amely nagyjából párhuzamosan fut tovább a főággal, eleinte nem látszott, de az észlelés végére már könnyedén, minden erőlködés nélkül beugrott. A rianás környezete is rendkívül érdekes, meglehetősen zavart terület, kisebb dombokkal, hegyekkel tarkítva. (Görgei Zoltán)

A Posidonius-kráter és környéke

A nyári észlelések az októberi számban lesznek feldolgozva, most egy régebbi észlelést mutatnánk be. Bognár Tamás egyik szépen sikerült rajzáról van szó, melyet még május 10-én készített a Posidonius-kráterről és környékéről.

A Posidonius az egyik legszebb kráter a Holdon. Öreg, lávával feltöltött romkráter

a Mare Serenitatis északkeleti szélén. Talán helyesebb lenne kettős kráterről beszélni, mert hogy a hozzá délről csatlakozó kb. feleakkora Chacornac-kráterrel alkot párost.

Egyébként a Posidonius átmérője 95 km. A két kráter alját rianások szabdalják fel, melyeket már kis távcsővel is megpillanthatunk. Ez Tamásnak sikerült is, a kis 7,6 cm-es Newtonjával. A rajzon szerepel még a Dorsa Smirnov is, ez a 130 km hosszú lávagerinc.

Görgei Zoltán